Utbildningsutskottets betänkande

1978/79: 21

med anledning av propositionen 1978/79: 100 såvitt gäller fritidsledarutbildningen m. m. samt bidrag till driften av folkhögskolor m. m. jämte motioner

I betänkandet behandlas förslag som regeringen i propositionen 1978/79: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) under avsnittet D. Högskola och forskning (s. 415—417, 440) samt E. Vuxenutbildning, punkten E 8 (s. 628—651) efter föredragning av statsrådet Wikström förelagt riksdagen om fritidsledarutbildningen m. m. och om driftbidrag till folkhögskolorna.

I detta sammanhang behandlas också motionerna 1978/79: 442, 1978/79: 1330, 1978/79: 1350, 1978/79: 1884 och 1978/79: 1909.

Propositionen

I propositionen 1978/79: 100 föreslår regeringen att riksdagen

1. godkänner vad som i propositionen förordats beträffande fritidsledarutbildningen och andra med denna helt jämförbara utbildningar,

2. godkänner i propositionen förordade riktlinjer för fritidsledarutbildning inom folkhögskolan,

3. till Bidrag till driften av folkhögskolor m. m. för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 298 980 000 kr.

Motionerna

1978/79: 442 av Åke Gillström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att filialen i Gävle med hänsyn till i motionen anförda skäl, samtidigt med Solviks, Eskilstunas och Årjängs filialfolkhögskolor, får sin självständighet 1 juli 1979,

1978/79: 1330 av förste vice talmannen Torsten Bengtson (c) och Sture Korpås (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att byggnadsbidraget till vissa folkhögskolor höjs till 4 190 000 kr.,

1978/79: 1350 av Helge Hagberg m. fl. (s, c, m) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att Kävesta folkhögskolas filial i Örebro delas i enlighet med den framställning som gjorts under våren 1978 till skolöverstyrelsen och som skolöverstyrelsen i framställning till regeringen begärt samt att kostnaden härför tas ur anslaget till folkhögskolor,

1978/79: 1884 av förste vice talmannen Torsten Bengtson (c) och Sture Korpås (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att koefficienten tillfälligt för budgetåret 1979/80 fastställs till 0,00411,

1978/79: 1909 av Thorsten Larsson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen anhålla om att statsbidrag utgår till av Lantbrukarnas riksförbund i samverkan med vissa andra organisationer bedriven folkhögskoleverksamhet på Sånga-Säby fr. o. m. budgetåret 1980/81.

Utskottet

I sitt slutbetänkande (SOU 1977: 8) Folkhögskolan 2 har folkhögskoleutredningen föreslagit att den utbildning av fritidsledare som nu bedrivs inom statlig högskola samt den utbildning av ungdoms- samt idrotts- och friluftsledare som nu bedrivs inom kommunal högskola skall överföras till folkhögskolor som fritidsledarlinje. Regeringen anslöt sig förra året till utredningens förslag. Enligt propositionen 1977/78: 100 borde övergången ske den 1 juli 1979 under förutsättning av att överenskommelse kunde träffas mellan berörda huvudmän och av att förberedelsearbetet i övrigt kunde slutföras. Riksdagen godkände vad som i nämnda proposition förordats i fråga om fritidsledarlinje vid folkhögskola (UbU 1977/78: 15, rskr 1977/78: 180).

I budgetpropositionen föreslås nu "att fritidsledarlinjen och ungdomsledarlinjen upphör som allmänna utbildningslinjer samt idrotts- och friluftsledarlinjen som lokal utbildningslinje inom statlig och kommunal högskola från budgetåret 1979/80".

Utskottet tillstyrker att riksdagens förra året gjorda ställningstagande fullföljs genom beslut om att fritidsledarlinjen och ungdomsledarlinjen med utgången av juni månad 1979 skall upphöra att vara allmänna utbildningslinjer inom högskolan. Utskottet är också ense med föredragande statsrådet om att medel ej längre bör anvisas för nyintag på lokal idrotts- och friluftsledarlinje. Inte heller dessa utbildningar kommer alltså att vara högskoleutbildningar efter den 1 juli 1979, dvs. de skall ej längre anordnas inom högskolan. De som redan påbörjat här ifrågavarande högskoleutbildningar skall givetvis beredas tillfälle att avsluta dessa inom högskolan. Utskottet har inte funnit någon anledning till erinran mot i budgetpropositionen förordade riktlinjer för fritidsledarutbildning inom folkhögskolan.

Riksdagen fattade år 1977 beslut om ett nytt statsbidragssystem för folkhögskolan, vilket tillämpats fr. o. m. budgetåret 1977/78. Genom beslutet (UbU 1976/77: 30, rskr 1976/77: 318) har folkhögskolan fått en ökad frihet att utforma sin verksamhet som den finner bäst. Beslutet innebär också att folkhögskolan garanteras rätten till profilering.

Det beslutade systemet för statsbidrag till folkhögskolan innebär att skolorna till sina driftkostnader får ett schablonbidrag per elevvecka om 0,0036 — den s. k. koefficienten — av kostnaden för lärarlön enligt L 12: 13 jämte sociala avgifter. Därutöver utgår bidrag till särskilda ändamål.

Regeringen föreslår att koefficienten skall höjas till 0,0038. Förslaget motiveras med att den år 1977 beslutade koefficienten ger en lägre statsbidragshöjning än vad som var avsett med folkhögskolereformen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Däremot har utskottet ansett sig inte böra förorda att skolorna kompenseras för att de för två verksamhetsår fått statsbidrag efter den lägre koefficienten. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79: 1884.

Genom riksdagens beslut med anledning av folkhögskolepropositionen 1976/77: 55 inrättades en lånefond för byggnadsarbeten vid folkhögskolor. Enligt gällande förordning kan lån från fonden utgå för byggnadsarbeten vid sådan folkhögskola som regeringen har förklarat berättigad till statsbidrag enligt folkhögskoleförordningen. Samtidigt fattades beslut om en övergångsbestämmelse av innebörd att för byggnadsobjekt som överstiger 700 000 kr. skall byggnadsbidrag utgå enligt före den 1 juli 1977 gällande bestämmelser, om ansökan om bidrag inkommit före den 1 oktober 1976. I propositionen 1976/77: 55 räknade föredraganden med en övergångsperiod på åtta år och kostnaden för första året, dvs. budgetåret 1977/78, beräknades till 3 milj. kr. På grund av kostnadsutvecklingen har skolöverstyrelsen (SÖ) i sin anslagsframställning föreslagit att 4 190 000 kr. anvisas för budgetåret 1979/80. I budgetpropositionen föreslås en oförändrad medelsanvisning av 3 milj. kr.

I motionen 1978/79: 1330 yrkas att riksdagen skall anvisa medel i enlighet med vad SÖ föreslagit.

Även för innevarande budgetår föreslog SÖ en höjning. Riksdagen anvisade i enlighet med regeringens av utskottet tillstyrkta förslag oförändrat 3 milj. kr. Utskottet förutsatte att den framtida medelsanvisningen avvägdes så att övergångstiden åtta år inte behöver förlängas.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget har utskottet funnit sig böra tillstyrka att medelsramen för byggnadsbidrag även för nästa budgetår begränsas till 3 milj. kr. Utskottet avstyrker alltså motionen 1978/79: 1330.

Förra året uttalade utskottet att Eskilstuna folkhögskola och den del av S:t Eriks folkhögskola som bedriver fritidsledarutbildning borde bli självständiga men var inte berett förorda att denna ändring genomfördes redan innevarande budgetår. Regeringen föreslår nu att dessa två folkhögskolor samt Solviks folkhögskola och Kyrkerudsskolan skall få statsbidrag som självständiga folkhögskolor — S:t Eriks folkhögskola och Kyrkerudsskolan under viss förutsättning — fr. o. m. budgetåret 1979/80. Utskottet tillstyrker förslaget.

SÖ:s utbyggnadsplan, som avser budgetåren 1979/80 och 1980/81 utan angivande av vilka skolor som bör få ändrad ställning respektive år, upptar också Gävle folkhögskola, Örebro folkhögskola och folkhögskoleverksamheten i Kristinehamn.

I motionerna 1978/79: 442 och 1978/79: 1350 yrkas att folkhögskolorna i Gävle respektive Örebro skall bli självständiga redan fr. o. m. nästa budgetår. I motionen 1978/79: 1909 yrkas att riksdagen skall besluta att statsbidrag fr. o. m. budgetåret 1980/81 skall utgå till en självständig folkhögskola vid Sånga-Säby. I budgetpropositionen redovisas en skrivelse från Lantbrukarnas riksförbund (LRF) i vilken begärs att regeringen skall medge att statsbidrag utgår till en till Sånga-Säby förlagd folkhögskola.

I frågan om statsbidrag till nya folkhögskolor anser utskottet att ansökningar från folkrörelser som inte har egen folkhögskola bör prioriteras. Utskottet anser det också motiverat att Gävle och Örebro blir självständiga. Detsamma gäller folkhögskoleverksamheten i Kristinehamn, vilken också omfattas av SÖ:s utbyggnadsförslag. Utskottet är emellertid inte berett tillstyrka de nu aktuella motionsyrkandena. Utskottet, som räknar med att statsbidrag skall kunna utgå till Sånga-Säby fr. o. m. budgetåret 1980/81 och att Örebro, Gävle och Kristinehamn fr. o. m. samma budgetår skall kunna få bidrag som självständiga folkhögskolor, vill påpeka att frågor om en ökning därutöver av antalet självständiga folkhögskolor bör bedömas restriktivt.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen beslutar att fritidsledarlinjen och ungdomsledarlinjen med utgången av juni månad 1979 skall upphöra att vara allmänna utbildningslinjer inom högskolan,
2. att riksdagen beträffande anordnande fr. o. m. den 1 juli 1979 inom högskolan av fritidsledarutbildning och andra med denna helt jämförbara utbildningar godkänner vad som förordats i propositionen 1978/79: 100,
3. att riksdagen godkänner i propositionen 1978/79: 100 förordade riktlinjer för fritidsledarutbildning inom folkhögskolan,
4. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79: 100 och med avslag på motionen 1978/79: 1884 beslutar att statsbidrag till driften av folkhögskolor fr. o. m. budgetåret 1979/80 skall beräknas på grundval av en till 0,0038 höjd koefficient,
5. att riksdagen beträffande medelsram för byggnadsbidrag med avslag på motionen 1978/79: 1330 tillstyrker propositionen 1978/79: 100,
6. att riksdagen beträffande nya självständiga folkhögskolor bifaller propositionen 1978/79: 100 samt avslår motionerna 1978/79: 442, 1978/79: 1350 och 1978/79: 1909,
7. att riksdagen till *Bidrag till driften av folkhögskolor m. m.*

med bifall till propositionen 1978/79: 100 samt med avslag på motionerna 1978/79: 442, 1978/79: 1330, 1978/79: 1350 och 1978/79: 1884 i vad de avser medelsanvisningen under detta anslag för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 298 980 000 kr.

Stockholm den 15 februari 1979

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Claes Elmstedt (c), Bengt Wiklund (s), Sven Johansson (c), Lars Gustafsson (s), Linnea Hörlén (fp), Roland Sundgren (s), Gösta Karlsson (c), Helge Hagberg (s), Hans Nyhage (m), Lennart Bladh (s), Christina Rogestam (c), Lena Hjelm-Wallén (s), Jörgen Ullenhag (fp) och Gunnar Biörck i Värmdö (m).

NORSTEDTS TRYCKERI STOCKHOLM 1979 790054

